

כ"ה באדר, תשע"ח
12 במרץ, 2018
סימוכין: 1119-2018

חסוי

לכבוד:

פרופ' שלמה מור יוסף

מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה

הנדון: פניית הקליניקה לזכויות הפליטים

סימוכין: מכתבם מיום 22/1/18

בפנייה שבסימוכין הועלו טענות בדבר בעיות ביישום הסכם ההעברה ל"מדינות השלישיות" לאחר שנאספו עדויות ממסתננים שיצאו מישראל לרואנדה או אוגנדה ואי עמידת המדינה בהתחייבויות שניתנו במסגרת ההליך המשפטי שהוגש כנגד מתווה היציאה למדינות השלישיות. הפניה נשלחה למשרד החוץ, למשרד המשפטים והתקבלה גם במשרדי הרשות. לפי המצוין בפנייה, המידע נאסף בידי שלוש קבוצות חוקרים במספר מדינות. העדויות נאספו כולן מאזרחי אריתריאה שיצאו מישראל לאוגנדה או לרואנדה, החל מנובמבר 2015 ועד דצמבר 2017.

יצוין כי הגם שבדוח מועלות טענות כלליות שעוסקות בקבוצה גדולה יותר של מסתננים שיצאו מישראל למדינות השלישיות- היה ניתן להתייחס אך ורק לנתינים שפרטיהם צוינו בדוח והיה ניתן לאתרם ברישומים שנערכו בעניינם.

בראש ובראשונה הבדיקה התמקדה באיתור היוצאים שחתמו על תצהירים ובירור קורותיהם עם הגעתם למדינה השלישית ובימים לאחר מכן. ככל שהועלו טענות חריגות שכרוכות ביישום ההסדר על ידי המדינה השלישית – הבדיקה תיעשה על ידי השליח.

להלן התייחסות מפורטת לגבי הפנייה:

א. תוכן הפנייה בתמצית- עיקר הטענות שעולות מתחלקות לשני אפיקים:

1. ההליך בישראל הפיקוח שנעשה מישראל- בכל הנוגע להיעדר אינפורמציה שנמסרת ליוצאים טרם היציאה מישראל, לעניין הפיקוח שנעשה מישראל עם היוצאים לאחר היציאה מישראל, העדר מענה לבעיות בזמן אמת.

2. **אי עמידה של המדינה השלישית בהתחייבויותיה** - החרמת המסמכים עם ההגעה ליעד, כניסה למדינת היעד בדרך שנחזתה להיות בלתי חוקית, אירועים במלון בו שוכנו היוצאים, חוסר יכולת להסדיר את מעמדם במדינת היעד.

טענות בנוגע לאוגנדה:

במרבית התצהירים נרשם כי ההחלטה לעזוב את ישראל הייתה עצמאית של הנתינים. נקבעה להם טיסה ע"י נציגי יחידת יציאה מרצון ונפגשו עם נציג בנתב"ג, חלקם מציינים כי לא קיבלו עותק מהמסמכים המזהים שנמסרו להם. מיד עם נחיתתם באנטבה המתינו להם בשדה התעופה, קיבלו את פניהם והכניסו אותם פנימה שלא במסגרת ביקורת הדרכונים הרגילה, נלקחו מהם מסמכי הנסיעה הישראלים, והם הוסעו למלון שהוסדר עבורם מראש. במלון המתין להם נציג אריתראי בשם מיקלה וצוין שם נוסף, סמי. בתצהירים נטען כי הנציג אמר להם שהם יכולים להישאר באוגנדה או שהוא יכול לעזור להם לצאת מאוגנדה למדינות אחרות תמורת תשלום כסף. נטען כי לא הוסדרו עבורם מסמכים, מתארים שלא רצו להישאר באוגנדה, לא יצרו עם מרביתם קשר טלפוני והנתינים החליטו לעזוב את אוגנדה על דעתם ונמצאים מחוץ לאוגנדה.

טענות בנוגע לרואנדה:

על פי המצוין בתצהירים ההחלטה לצאת מישראל הייתה עצמאית, בשדה התעופה בקיגאלי המתין להם נציג, קיבל את פניהם והעביר אותם שלא דרך ביקורת הדרכונים הרגילה, לאחר מכן נלקחו לדירה בקיגאלי בה היו נתינים אריתראים נוספים. נטען שהנציג ברואנדה אמר שאפשר לשלם לו בשביל ויזה ברואנדה אבל הם לא רצו לשלם. מתואר כי לא יכלו לצאת מהדירה ושנאמר להם שאסור להם לצאת מרואנדה. לדבריהם עברו מרואנדה לאוגנדה באופן לא חוקי.

ב. בדיקת הפנייה:

עם קבלת הפניה היא הועברה לטיפול ובירור של שי תפרי שהינו אחראי על תיעוד ומעקב אחר היוצאים למדינה שלישית. להלן פרטי 22 היוצאים שהצלחנו לאתר במערכת:

מס"ד	זיהוי באביב	שם פרטי	שם משפחה	נתינות	ת. יציאה מ ישראל
1	08C11386	BERIHU	AFORKU EMBAYE	אריתריאה	29/12/2016
2	4628/116523	BERAKET	BOKRETHIYON	אריתריאה	02/01/2016
3	08C11001	GIRMAY MELES	ASFAHA	אריתריאה	09/11/2017
4	4628/85768	DAWIT	TSAGAY GEBREWAE	אריתריאה	10/09/2017
5	4628/126020	APTE	ABRAHA	אריתריאה	08/01/2017
6	4628/88580	TOMAY SOLOMON	HAGOS	אריתריאה	14/09/2017
7	4628/103289	TESFAHIWET	GEBRIHIWOT	אריתריאה	24/02/2016
8	4628/105644	TEHLEAMANOT	GEBREZGEABER	אריתריאה	07/12/2017
9	4628/110582	TEKLIMARIM	TZEHAIRAB	אריתריאה	24/04/2017
10	4628/143107	YUSEF	GREZGIER	אריתריאה	07/09/2017
11	4628/125103	MAHERTAB	MELAS	אריתריאה	16/07/2017
12	4628/128692	MENGSTAB	SIUM	אריתריאה	27/10/2016
13	4628/129249	KESETE	KELTI	אריתריאה	06/04/2017
14	4628/133619	RAMADAN	SULIMAN	אריתריאה	02/02/2017
15	4628/98727	SHISHAY	ABBAY	אריתריאה	19/09/2017
16	4628/91623	ABRAHAM	TELA	אריתריאה	14/09/2017
17	4628/115804	ABRAHAM	GONTSH	אריתריאה	31/08/2017
18	4628/88597	ADHANOM	BERAKI	אריתריאה	02/07/2017
19	4628/125875	ARON	ABRAH	אריתריאה	14/09/2017
20	4628/128966	IZAK	WALDEGABIA	אריתריאה	27/10/2016
21	4628/90773	BELAY	BERHE	אריתריאה	25/11/2015
22	2510/71243	BERHANE	LEMLEM	אריתריאה	15/06/2017

ממ
צא
ג
הב
די
קה
ז
מת
וך
הר
שי
מה
מע
לה
-
20
נתי
ני
ס
יצ
או
לא
וגנ
דה
2 ,
לר
ואנ
דה
2)
הנ
תינ
ים
שי
צא

ו לרואנדה חצו את הגבול לאוגנדה באופן בלתי חוקי).

כלל הנתינים יצאו מישראל בהתאם לבקשתם ופנו באופן יזום לנציגי הרשות ע"מ לצאת מישראל. בדיקת הטענות נעשתה על בסיס החומרים הקיימים בעניינם ועל פי הפרטים וההצהרות שמסרו טרם יציאתם מישראל. כלל הנתינים חתמו על הצהרות והשאירו פרטי התקשרות טרם יציאתם מישראל. אציין כי בהתאם להצהרות שנגבו טרם היציאה מתוך הרשימה מעלה 11 מסתננים הצהירו שאינם מעוניינים להישאר במדינת היעד ולהגיש בקשה לאשרת שהייה ועבודה.

טענות בדבר הליך היציאה מישראל והפיקוח שנעשה מישראל:

✓ **בהתייחס לטענה בעניין המידע שנמסר טרם היציאה מישראל** - בהתאם לנהלי העבודה, עובר ליציאה נמסרים ליוצאים דפי מידע ומלוא המידע הקיים אודות הליך היציאה שלהם למדינה השלישית ואודות הליך הקליטה שלהם במדינה השלישית. במעמד מסירת המידע - הנתין אף חותם על כך בהצהרה טרם יציאתו. כל דפי המידע מתורגמים לשפות הרלוונטיות – טיגרית, ערבית, אנגלית.

בפנייה אף מצוין כי המרואיינים והמצהירים סיפרו כי עובר ליציאתם נמסר להם מידע כללי אודות מדינת היעד, שיוכלו לעבוד בה ויקבלו בה מעמד. לא ניתן כיום להתייחס לטענות כלליות על מידע חלקי שנמסר בעת תיאום יציאתם למדינה השלישית.

באשר לטענות בכל הנוגע לכך שעובדי המנהל מסרו לחלק מהיוצאים מידע לפיו אדם בשם **מיקאל** יסדיר את מעמדם או יסייע בהעברתם למדינות אחרות - יצוין כי על פי התחייבות המדינה בהליך המשפטי בעניין המדינה השלישית ובמסגרת הגברת הפיקוח על היוצאים למדינה השלישית – הצהירה המדינה כי טרם יציאתם של היוצאים למדינות השלישיות מישראל יימסר להם מספר טלפון של נציג המדינה השלישית אשר יסייע בעדם בכל בעיה שיש להם עם הגעתם למדינה השלישית והרי כך נעשה – בכל הנוגע לאוגנדה- קיימים מספרי טלפון של 2 נציגים של המדינה האחד- **מיקאל**, והשני – **איסמעיל**, אשר תפקידם לסייע למגיעים מישראל בקליטתם במדינה השלישית בכל בעיה שתעוררנה ובכל הנוגע להסדרת אשרת השהייה שלהם במדינה. מדובר בנציגים שמונו על ידי המדינה השלישית ואין כל בסיס לטענה כי מדובר במתווכים שמסייעים להם לצאת מהמדינה השלישית תמורת שוחד.

✓ **יצירת קשר ע"י הרשות לאחר היציאה מישראל** - באשר לנתינים שאוזכרו בפניה - כלל היוצאים יצאו בקבוצות קטנות ונוצר קשר עם כלל הנתינים למעט נתין שפרטיו מופיעים בשורה מס' 21 ברשימה אשר לא ניתן היה ליצור עימו קשר.

הקשר נוצר עם הנתינים או עם חברים שהיו עימם על גבי אותה הטיסה ונכחו איתם בבית המלון ודיווחו על מצבם או עם איש קשר מטעם הנתין לפי הפרטים שמסר ואף נתקבלה שיחה מאחד הנתינים.

ממזכרי השיחות שתועדו בעקבות השיחות שנערכו עם היוצאים עולה כי מצבם של היוצאים טוב ולא ידוע על אירועים חריגים שקרו, לא עלה חשש לחייהם או לחירותם של היוצאים, לא עלתה

טענה כי הופעל עליהם לחץ לצאת מהמדינה. גם לפי הנטען בתצהירים רובם ככולם יצאו מהמדינה השלישית **על דעתם**, ומבחירה אישית שלהם, ללא שאולצו לעשות כן.

בתצהיר מס' 3 – מאשר הנתין כי יצרו עימו קשר, מציין שהוא אמר לנציג שהתקשר כי הכול בסדר ולא דיווח על כל חריג.

תצהיר מס' 13- מאשר שהשאייר פרטי קשר של חבר ושהחבר סיפר לו כי מיד לאחר שעזב התקשרו אליו מרשות ההגירה.

ישנן גם תמונות שנשלחו מהיוצאים שיצאו עם הנתנים נשוא הפניה באותו מועד ועל אותה טיסה ומהמלון בו שהו. קיימים גם קבצי אודיו שתיעדו את השיחות.

באשר לטענות כלליות בדבר כישלון מנגנון הבקרה של הרשות – הרי שעל פי הנתונים של שנת 2017 – מתוך 674 מסתננים שיצאו מישראל למדינות השלישיות, 670 מסרו פרטי התקשרות ונוצר קשר עם 635 יוצאים- כך שיש 95% הצלחת יצירת קשר עם היוצאים. על פי הממצאים- לא התגלו כל אירועים חריגים, לא עלה חשש לחייהם של היוצאים ולא הופעל עליהם לחץ לצאת מהמדינה.

אירועים נקודתיים שדווחו- עיכובים בטיסות המשך מטורקיה, ואי קבלת חדרים בזמן בבית המלון.

✓ **בהתייחס לטענה על העדר מענה לבעיות בזמן אמת-** לכלל היוצאים נמסר מספר טלפון של הנציג בישראל ובמדינת היעד. לא ניתן להתייחס לטענות כלליות כי ניסו להתקשר לרשות, ללא הצלחה והשיחות לא נענו. בדף המידע שנמסר ליוצאים מצוין מספר הטלפון של משרדי הרשות תוך שמצוין כי ניתן ליצור קשר ומענה טלפוני יינתן בשעות העבודה. בפועל לעיתים מתקבלות פניות מיוצאים לאחראי התייעוד והמעקב אחר היוצאים- והוא מסייע ומדריך את היוצאים בכל שאלה שהם שואלים. יצוין, כי נתקבלה שיחה מנתין מס' 18 ברשימה למספר הוויבר וזו נענתה ע"י הנציג.

טענות בדבר אי עמידה של המדינה השלישית בהתחייבויותיה:

✓ **החרמת מסמכים עם ההגעה ליעד –** לכלל היוצאים נמסרים העתקים של המסמכים לרבות תעודת המעבר הישראלית וויזת הכניסה למדינת היעד ע"מ שאלו יישארו בידם לאחר שימסרו את מסמכי המקור לנציגים והם יוותרו עם מסמכים מזהים עד להסדרת מסמכים. מאחר והתקבל דיווח על יוצאים שמסרו את שני העותקים של המסמכים המזהים שלהם- ניתנה הנחיית ראש המנהל לפני מספר חודשים – כי העותק הנוסף שניתן ליוצאים יימסר בתוך מעטפה סגורה על מנת שעותק זה יישאר בידי הנתין ושהוא לא ימסור אותו לנציג המדינה השלישית.

✓ **בהתייחס לכניסה למדינת היעד בדרך שנחזית להיות בלתי חוקית -** מדובר ברושם מוטעה. לכלל היוצאים הוסדרה ויזת כניסה מבעוד מועד, עוד טרם יציאתם וכניסתם למדינת היעד חוקית והם

מקבלים את הוויזה עובר ליציאתם מישראל. על פי שיחות שנעשו עם כלל הנתונים הם מאשרים כי המתנינו להם בשדה, הם נכנסו למדינה והוסעו למלון שהוסדר עבורם מראש.

✓ **בהתייחס לאירועים במלון בו שוכנו המגיעים** – השהייה במלון באוגנדה מוסדרת עבור הנתין מראש ע"י הרשות, הוסדרה לינה ל- 2 לילות. הנתין לא נדרש לשלם עבור הלינה. כל נתין מקבל עובר ליציאתו שובר הזמנה למלון. ברואנדה המלון מוסדר ע"י מדינת היעד ולא נגבה תשלום מהנתין. יש הזמנת מלון לכלל היוצאים ברשימה.

✓ **בהתייחס לטענה בדבר חוסר היכולת להסדיר את המעמד במדינת היעד** – נטען שלמרביתם לא הסדירו מסמכים ולשלושה שקיבלו מסמכים – תעודת מעבר אוגנדית, שאינן מקנות מעמד במדינה ושעל פניו הם חשודים או מזויפים.

יצוין כי על פי דיווח של השליח בכל הנוגע למסמכים באוגנדה- ננקטות פעולות לקצר את משך הזמן לקבלת המסמך האוגנדי, גם מי שטרם קיבל מסמך אוגנדי או שלא מעוניין בכך (מסיבותיו) נותר בידו התיעוד הישראלי אשר מספיק על מנת להישאר באוגנדה באופן חוקי.

לגבי נתונים מס' 5, 17 ברשימה- קיימים צילומים של CERTIFICATE OF IDENTITY חתומים מאוגנדה בתוקף לשנה.

כמו כן אפנה ל-

תצהיר מס' 16- מאשר שקיבל מנציג הרשות מס' טלפון בישראל ולא עשה בו שימוש.

בתצהיר מס' 18 – כפי העולה מהתצהיר הנתין פגש את השליח ברואנדה.

תצהיר מס' 19- מאשר שאמרו לו לשלוח תמונות לנציג המדינה כדי שיכין להם אשרות שהייה באוגנדה.

ידיעתך.

בכבוד רב,

יוסי אדלשטיין
ר' מינהל אכיפה וזרים

העתק:

גבי ליהה הקנין-מרכזת בכירה למ"א
גבי שירלי בטנר מזרחי-אגף מש"א